

Souhrnné výsledky konjunkturálního průzkumu v podnikové sféře

Český statistický úřad provedl v březnu 2009 celostátní konjunkturální průzkum názorů vedoucích pracovníků vybraných podniků z oblasti průmyslu, stavebnictví, obchodu a vybraných odvětví služeb. Tento průzkum byl zaměřen **jednak na hodnocení situace v hlavních oblastech podnikové ekonomiky v březnu a na krátkodobý výhled pro příští měsíce ve srovnání se situací, jak se jevila respondentům v období průzkumu.**

Průzkum se týkal 941 průmyslových podniků (tržby z průmyslové činnosti těchto podniků představují více než polovinu tržeb za průmyslové podniky celkem), ve stavebnictví 532 podniků, tento soubor pokrývá zhruba polovinu stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv ve stavebnictví celkem, 353 podniků obchodu a 780 podniků vybraných odvětví služeb.

Odpovědi v dotaznících byly zpracovány váženě podle tržeb, (resp. objemu stavebních prací), otázky z oblasti pracovní problematiky váženě počtem zaměstnanců příslušné organizace¹⁾.

1. Konjunkturální průzkum v průmyslových podnicích

V **průmyslu** se v březnu oproti únoru dále snížilo hodnocení současné celkové **ekonomické situace**. 15,5 % respondentů hodnotí svou ekonomickou situaci jako dobrou, 68,2 % jako uspokojivou a 16,3 % jako špatnou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla ekonomická situace uspokojivá u respondentů se 71,1 % tržeb. Jako špatnou označili svoji ekonomickou situaci respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu se 17,1 % tržeb. Jedná se zejména o některé podniky zpracování druhotných surovin, textilního průmyslu, výroby nábytku a ostatního průmyslu a oděvního průmyslu. Dobrá ekonomická situace byla u respondentů s 11,8 % tržeb ze zpracovatelského průmyslu.

Hodnocení **celkové i zahraniční poptávky** se snížilo také. Úroveň **celkové poptávky** (knihy zakázek) považovali za uspokojivou respondenti se 41,5 % tržeb, respondenti s 0,2 % tržeb hodnotili úroveň celkové poptávky po své produkci jako vyšší a respondenti s 58,3 % tržeb jako nízkou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla úroveň celkové poptávky v období průzkumu hodnocena jako uspokojivá u respondentů se 39,8 % tržeb, jako nízká u respondentů se 60 % tržeb a vyšší poptávka byla u respondentů s 0,2 % tržeb.

Pro zahraniční odběratele dodává část svých výrobků zhruba 78 % z celkového počtu vybraných podniků. Z nich podniky se 37,7 % tržeb považovaly úroveň **zahraniční poptávky** za uspokojivou, podniky se 62,2 % tržeb za nízkou a jako vysokou označili poptávku zahraničních partnerů respondenti s 0,1 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu byla úroveň zahraniční poptávky považována za uspokojivou u respondentů se 39,9 % tržeb, u 60 % za nízkou a u 0,1 % za vysokou.

Výrobní činnost vzrostla u podniků se 4,3 % tržeb, poklesla u 50 % podniků a u podniků s 45,7 % tržeb byla výrobní činnost stabilizovaná. Ve zpracovatelském průmyslu se výrobní činnost zvýšila u respondentů se 2,5 % tržeb, snížení se týkalo podniků se 50,7 % a neměnnost podniků se 46,8 % tržeb.

Zásoby se podle mínění respondentů zvýšily. Stav **zásob hotových výrobků** považovali v období průzkumu respondenti se 73,6 % tržeb za normální v sezóně. Podniky s 20,3 % tržeb mají své zásoby vyšší a podniky se 6,1 % tržeb nízké. Stav **zásob surovin a materiálů** považují respondenti reprezentující 83,5 % tržeb za normální v sezóně.

¹⁾ Hodnocení je provedeno pomocí konjunkturálních sald, což je rozdíl mezi odpověďmi ve variantách zlepšení (růst) a zhoršení (pokles) vyjádřený v %

Očekávání celkové **ekonomické situace** jsou pro **příští tři i šest měsíců** jsou vyšší než v únoru. Podle odpovědí v dotaznících by **celková ekonomická situace** měla v dalších třech měsících zůstat stabilizovaná u respondentů představujících 72,6 % tržeb. Zlepšení očekávají podniky se 6,2 % a zhoršení respondenti s 21,2 % tržeb. V průmyslu zpracovatelském se ekonomická situace zlepšit u 6,7 % respondentů, u 23,4 % se zhorší a beze změny zůstane u podniků s 69,9 % tržeb.

Pro příštích šest měsíců respondenti se 16,3 % tržeb očekávají zlepšení **ekonomické situace**, zhoršení s 21,1 % a respondenti představující 62,6 % tržeb se změnami úrovně ekonomické situace svého podniku neuvažují. Ve zpracovatelském průmyslu se ekonomická situace stabilizuje u respondentů představujících 59,3 % tržeb, ke zlepšení by mělo dojít u podniků se 17,9 % tržeb a ke zhoršení u podniků, které zahrnují 22,8 % tržeb za respondenty ze zpracovatelského průmyslu.

Celková poptávka (podle knihy zakázek) by se v **příštích třech měsících** ve srovnání se situací v období průzkumu neměla měnit u respondentů s 54,7 % tržeb, s oživením poptávky počítají respondenti s 10,5 % a se snížením respondenti se 34,8 %. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkové poptávky respondenti s 11,1 % tržeb, snížení očekává 31,5 % respondentů a neměnnost 57,4 % respondentů.

Celkový export by se měl zvýšit u respondentů s 9,8 % tržeb, s neměnností exportu počítají podniky, jejichž tržby činí 61,4 % za celý soubor a snížení exportu očekává 28,8 % respondentů. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkového exportu respondenti představující 10,9 % tržeb, pokles respondenti s 30,6 % tržeb a respondenti s 58,5 % tržeb se změnami exportu nepočítají.

Celkový dovoz by se měl v příštích třech měsících zvýšit u respondentů se 4,7 % tržeb za soubor podniků, které dovoz realizují, u respondentů se 66,2 % tržeb v této oblasti ke změnám nedojde a snížení dovozu předpokládají podniky s 29,1 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu očekává 5,1 % respondentů zvýšení dovozu, 31,1 % snížení a 63,8 % respondentů neočekává změny.

Své **výrobní kapacity vzhledem k zakázkám** považují pro příští měsíce za dostatečné respondenti se 52 % tržeb. Více než dostatečné výrobní kapacity by měly být u 47,2 % a nedostatečné u podniků s 0,8 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu jsou výrobní kapacity dostatečné u respondentů se 49,1 % tržeb, více než dostatečné u 50,1 % a nedostatečné u 0,8 % respondentů.

Pro příští tři měsíce očekávají respondenti oživení tempa **výrobní činnosti** i **zaměstnanosti**. Zvýšení **výrobní činnosti** očekávají respondenti představující 17,7 % tržeb, se snížením počítá 30,1% respondentů a respondenti s 52,2 % tržeb se změnami svých výrobních aktivit nepočítají. V oblasti zpracovatelského průmyslu očekávají růst výroby respondenti představující 19,2 % tržeb, neměnný vývoj 50,5 % respondentů a pokles výroby 30,3 % respondentů. Na otázku **zajištěnosti výrobních programů** z hlediska časové perspektivy odpovídali respondenti diferencovaně, a to zejména v souvislosti s odvětvovým zaměřením jejich výrobních aktivit.

S poklesem **zaměstnanosti** počítají respondenti v příštích třech měsících proti situaci v období průzkumu s 52,5 % počtu zaměstnanců. Respondenti s 43,3 % počtu zaměstnanců se změnami v této oblasti nepočítají a růst předpokládají podniky se 4,2 % zaměstnanců. Obdobné tendence očekávají pro příští tři měsíce také respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu.

Ve srovnání se situací v období průzkumu by se měl **růst cen** průmyslových výrobků týkat 6,3% tržeb. Se snížením cen uvažují respondenti u 21,6 % tržeb a s neměnností u 72,1 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu by se měly ceny zvýšit u 6,5 % tržeb, snížit u 20,3 % tržeb a 73,2 % tržeb zpracovatelského průmyslu by se cenové změny neměly týkat.

Co se týká **finanční situace** mělo v období průzkumu závazky po lhůtě splatnosti 26,8 % z celkového počtu podniků, které odpověděly (tržby těchto podniků představují 15,2 % tržeb za všechny vybrané podniky).

Schopnost podniků platit své závazky ve lhůtě splatnosti se v dalších třech měsících nezmění u 78,1 % počtu respondentů, u 4,2 % se zlepší a u 17,7 % se zhorší.

Úroveň **úvěrů** se bude vyvíjet podle názorů podniků diferencovaně. Se změnami v objemu úvěrů nepočítá 45,9 % počtu podniků, zvýšení úvěrů očekává 11,3 % a snížení 16,6 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 26,2 % počtu podniků.

Saldo **indikátoru důvěry v průmyslu** konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení celkové poptávky, zásoby hotových výrobků s opačným znaménkem a očekávaný vývoj výrobní činnosti) se celkově v březnu meziměsíčně zvýšilo o 2,6 bodu; je však o 43,4 bodu nižší než před rokem a dosahuje druhé nejnižší hodnoty v jeho historii (od roku 1993).

2. Konjunkturální průzkum ve stavebních podnicích

Ve **stavebních podnicích** se hodnocení současné ekonomické situace v březnu oproti minulému měsíci mírně zlepšilo. Hodnocení současné celkové poptávky se však snížilo. V březnu hodnotilo 49,7 % respondentů svou **ekonomickou situaci** jako dobrou, 44,3 % jako uspokojivou a 6 % jako špatnou. **Stavební činnost** se zvýšila u podniků s 5,4 % objemu stavebních prací, k omezení stavební činnosti došlo u 32,2 % respondentů a u ostatních (s 62,4 % stavebních prací) ke změnám nedošlo.

Úroveň **celkové poptávky** po produkci svého podniku považovali v období průzkumu za uspokojivou respondenti s 70,9 % stavebních prací. V podnicích, jejichž objem výroby představuje 0,5 % stavebních prací, považovali jejich zástupci úroveň celkové poptávky za vyšší a s 28,6 % za nízkou.

Jako hlavní **bariéry růstu produkce** svého podniku označují respondenti nedostatečnou poptávku, respondenti představující 19,1 % stavebních prací bariéry růstu produkce nemají.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období **příštích tří i šesti měsíců** jsou vyšší než v únoru. **Celková ekonomická situace** by měla podle výsledků průzkumu zůstat v **příštích třech měsících** stabilizovaná u respondentů se 60,4 % objemu stavebních prací za všechny respondenty. Zlepšení své ekonomické situace předpokládají respondenti se 20,2 % stavebních prací a zhoršení s 19,4 %. **V příštích šesti měsících** by se měla ekonomická situace zlepšit u respondentů se 29,3 % výroby. Zhoršení své ekonomické situace signalizují pro příštích šest měsíců respondenti se 16,3 % výroby, ke změnám proti období průzkumu by nemělo dojít u 54,4 % respondentů.

Pro **příští tři měsíce** respondenti předpokládají zpomalení vývoje **stavební činnosti** při neměnném vývoji **zaměstnanosti**. **Stavební činnost** by se měla zvýšit u respondentů představujících 31,7 % stavebních prací. Ke snížení stavební činnosti by mělo dojít v tomto období u respondentů se 18,2 % stavebních prací a stabilizovaný vývoj předpokládají podniky s 50,1 % výroby za celý soubor. Co se týká očekávaného vývoje **zaměstnanosti** se stabilizací v této oblasti počítají respondenti se 64 % zaměstnanců za celý soubor. Zvýšení počtu zaměstnanců proti situaci v období průzkumu předpokládá 11,6 % respondentů a snížení 24,4 % respondentů.

Stavebníci vypovídali také o **kapacitním zajištění svého výrobního programu na příští měsíce**. Z celkového počtu odpovídajících podniků uvedlo 77,9 %, že jejich výrobní kapacity budou v příštích měsících vzhledem k zakázkám, objednávkám a probíhajícím jednáním dostatečné. Objem stavebních prací těchto podniků představuje 66,4 % stavebních prací. Nedostatečné výrobní kapacity bude mít 4,5 % počtu respondentů s podílem objemu stavebních prací 1,1 % a více než dostatečné kapacity by měly být u 17,6 % počtu respondentů (objem jejich stavebních prací představuje 32,5 %).

V průměru by měla být dle odpovědí respondentů **stavební výroba zakázkově zajištěna** na zhruba 8,5 měsíců dopředu.

Růst **cen** předpokládají respondenti u 14,5 % své produkce, neměnnost u 78,8 % produkce a pokles prodejních cen očekávají respondenti u 6,7 % produkce

Závazky po lhůtě splatnosti mělo 31,1 % počtu respondentů (objem stavebních prací těchto podniků představuje 20,1 % objemu za všechny respondenty).

Objem **úvěrů** se v příštích třech měsících nezmění podle výsledků průzkumu u 49,4 % počtu podniků, zvýšení úvěrů předpokládá 9,5 % a snížení 10,2 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 30,9 % počtu podniků.

Saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze dvou ukazatelů (hodnocení celkové poptávky a očekávaný vývoj zaměstnanosti v příštích třech měsících), se celkově meziměsíčně snížilo o 2 body a je o 25,5 bodu nižší než před rokem.

3. Konjunkturální průzkum v obchodě

V odvětví **obchodu** se v březnu ve srovnání s únorom snížilo hodnocení současné ekonomické situace. Jako dobrou hodnotilo v březnu **ekonomickou situaci** svého podniku 31,6 % respondentů, 53 % jako odpovídající sezóně a 15,4 % jako špatnou. Zásoby se podle mínění respondentů v březnu snížily. Současný **stav zásob** hodnotilo 82,2 % respondentů jako odpovídající sezóně a vysoký stav zásob mělo 14 % respondentů.

Vyšší **požadavky na dodavatele** budou mít v příštích třech měsících respondenti s 13,7 % tržeb, stejné požadavky budou mít firmy se 76,8 % tržeb a s 9,5 % nižší. **Počet zaměstnanců** se v příštích třech měsících nezmění u 57,7 % respondentů, 15,3 % očekává růst a 27 % respondentů pokles. Stabilizované **ceny prodávaného zboží** předpokládají pro další tři měsíce respondenti se 75,7 % tržeb, 7,8 % předpokládá pokles a 16,5 % respondentů očekává růst.

Očekávání vývoje ekonomické situace pro období příštích **tří i šesti měsíců** jsou vyšší než v únoru. Z názoru respondentů na vývoj **ekonomické situace** podniku očekávaný v příštích šesti měsících vyplývá, že podniky se 34,9 % tržeb očekávají zlepšení své ekonomické situace, s 57,1 % žádné změny nepředpokládají a 8 % podniků očekává zhoršení.

Saldo indikátoru důvěry, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení ekonomické situace, stav zásob s opačným znaménkem a očekávaný vývoj ekonomické situace) se v březnu oproti únoru zvýšilo o 2 body, ale je o 17,7 bodu nižší než v březnu 2008.

4. Konjunkturální průzkum ve vybraných odvětvích služeb

Ve **vybraných odvětvích služeb** se podle respondentů v březnu ve srovnání s únorom snížilo hodnocení současné **ekonomické situace**. Ve vybraných odvětvích služeb hodnotilo svoji současnou **ekonomickou situaci** 44,7 % respondentů jako dobrou, 48,8 % respondentů ji hodnotilo jako odpovídající sezóně a 6,5 % jako špatnou.

Hodnocení **poptávky** se mírně zvýšilo, její očekávání pro příští tři měsíce nepatrně kleslo. Růst **poptávky** (knihy zakázek) po produkci podniku očekává 15,3 % respondentů, neměnný vývoj předpokládá 75,5 % respondentů a 9,2 % pokles. Neměnnost ve vývoji **cen** očekává 88,9 % respondentů, růst cen 8,1 % respondentů a 3 % pokles. Pokles počtu **zaměstnanců** očekává 34,8 % respondentů, neměnnost 52,2 % a růst počtu zaměstnanců 13 % respondentů. Očekávání **ekonomické situace** jsou pro příští **tří i šest měsíců** nižší než v únoru.

Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb (je průměr tří sezónně očištěných ukazatelů - hodnocení ekonomické situace, hodnocení poptávky a očekávaná poptávka) se oproti minulému měsíci nepatrně snížilo (o 0,3 bodu) a je o 30 bodů nižší než před rokem.